

Dit is een spreekbeurt van: Richard Konijnenberg uit Lieren

Hij heeft deze spreekbeurt gehouden op 8 maart 1999. De VSM is heel blij dat we de spreekbeurt mogen gebruiken, zodat ook anderen van deze gegevens gebruik kunnen maken. Wij hebben met goedvinden van Richard wel enige dingen gewijzigd.

Spreekbeurt over stoomtreinen

Zoals jullie weten zijn er verschillende soorten treinen. Je hebt sneltreinen, stoptreinen, dieseltreinen, elektrische treinen en stoomtreinen! Maar omdat ik stoomtreinen de mooiste vind ga ik mijn spreekbeurt houden over stoomtreinen!

Geschiedenis

Meer dan 400 jaar geleden werden de eerste rails gelegd. Deze rails waren van hout, daarna van ijzer en nog weer later van staal, want staal is nog weer beter en taaier dan ijzer. De wagens die toen over de rails reden waren ook van hout en werden gebruikt om steenkolen uit de mijnen te halen. In die tijd waren er nog geen locomotieven. Daarom moesten de wagens door mensen zelf geduwd of getrokken worden. Veel later werden er stoommachines gebouwd met wielen eraan en die konden toen wagens trekken over de nieuwe metalen rails. De eerste stoomlocomotieven reden zo langzaam dat de mens gemakkelijk mee kon rennen. Later, dat is wel 150 jaar geleden, gingen de treinen passagiers vervoeren en toen gingen ze ook sneller rijden. In het begin werden alle treinen door stoomlocomotieven getrokken, later door diesel en elektrische locomotieven omdat die sterker zijn en sneller op gang komen.

Wat is nu eigenlijk een stoomtrein?

Daar ga ik jullie nu iets over vertellen. Een stoomtrein is een trein die op stoom rijdt. In een stoomlocomotief zit een ketel. Dit is een grote tank, waar water in wordt gedaan en in een soort oven worden kolen gegooid. Deze kolen worden aangestoken en de hete lucht die hier vanaf komt gaat door de vlampijpen die door de waterketel lopen. Hierdoor wordt het water in de ketel heet en gaat koken en er ontstaat stoom. Als je zelf een ketel water op het vuur zet en het gaat koken dan ontstaat er ook stoom. Als er genoeg stoom is en er dan voldoende druk is, dan komt de stoom door het openen van een klep bij de cilinders en zo komen de wielen in beweging. De stoker van de stoomlocomotief moet wel steeds voldoende kolen op het vuur gooien om genoeg stoom te houden. Ook moet het water in de ketel steeds bijgevuld worden. Een stoomlocomotief kan dus niet meteen wegrijden, zoals elektrische of diesellocomotieven. Het opstoken van een locomotief duurt 10 tot 24 uur.

De stoomlocomotieven van de VSM zijn ongeveer 23 meter lang en wegen ongeveer 136 ton (1 ton is wel 1000 kilo). Je ziet achter de stoomlocomotief ook wel eens een aanhangwagen, deze heet ook wel een sleeptender. Hierin kan 10 ton kolen meegevoerd worden. De wielen van een stoomlocomotief zijn niet altijd even groot. Hoe groter de wielen hoe harder hij kan rijden. Hoe kleiner de wielen hoe meer hij kan trekken en dus hoe sterker hij is. De grootste locomotief bij de VSM kan 110 km per uur.

De waterkraan

De waterkraan of waterkolom staat naast de rails. De locomotief wordt eronder gereden en dan wordt de kraan opengezet en zo wordt de watertender gevuld. In zo'n tender kan ongeveer 30 kuub water (1 kuub is 1000 liter).

De draaischijf

De draaischijf op het emplacement in Beekbergen is de grootste van heel Nederland. Deze draaischijf heeft een doorsnede van 23 meter. Hier kan een locomotief oprijden en dan wordt hij gedraaid, tot het spoor waar hij eraf moet worden gereden. Eerst was het veel moeilijker om een trein te draaien, dan moesten ze er eerst een heel eind voor omrijden om hem op het goede spoor te krijgen.

Spoorvernieuwing

In februari 1998 zijn er hier in de buurt van de school alle spoorrails vervangen door nieuwe omdat de oude rails versleten waren. Dit was een hele klus. Er kwamen ook heel grote machines en heel veel mensen die de oude rails eruit haalden en er weer nieuwe rails inlegden. Daarna werden alle rails weer aan elkaar gekoppeld en daar mocht ik zelf ook nog meehelpen. Later kwamen er blauwe steenwagens die stenen tussen de rails lieten vallen en een kraan die later ook stenen aan de zijkant van de rails neergooide. Tot slot kwam er een stop- en schiftmachine, die de hoogte van de rails controleerde met een computer en als de rail niet op de goede hoogte lag, dan werden er extra stenen onder geschoven.

Nieuwe loods

Eerder stond er op het depot van de VSM een ijzeren loods. Nu staat er een andere, dat is de nieuwe loods. Deze is veel mooier en heeft ook veel meer glas. Daardoor hebben ze binnen in de loods meer licht bij het werken. In deze loods is ruimte voor 6 grote stoomlocomotieven. Onder in de loods zitten smeerputten, dit zijn gaten in de grond. Als de trein boven die put gereden wordt, dan kan hij ook aan de onderkant worden nagekeken en gerepareerd.

Aan deze loods is heel lang gebouwd. Vorig jaar op 2 september werd deze loods officieel geopend door de commissaris van de Koningin, de heer Kamminga. Hierbij waren verder nog heel veel belangrijke mensen aanwezig. Tijdens de stoomdagen van 6 & 7 september kon iedereen die daar kwam ook kijken hoe mooi de loods geworden was. Ik ben er zelf toen ook in geweest en ik vond hem heel mooi.

Tot slot

Nu ben ik bijna aan het einde gekomen van mijn spreekbeurt. Ik hoop dat jullie wat wijzer geworden zijn over stoomtreinen. Als laatste vind ik het nog leuk om te vertellen dat de VSM, dit is de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij, hun station en werkplaats bij ons in het dorp Lieren hebben. Bij de VSM werken alleen maar vrijwilligers, zij hebben het heel druk met het onderhoud van de stoomtreinen. Elk jaar worden er stoomdagen georganiseerd. Ik ga zelf ook al een paar jaar samen met mijn moeder naar deze dagen toe en daar is dan altijd heel veel te zien. Er rijden dan hele grote stoomlocomotieven rond, maar ook hele kleine zelfgebouwde stoomtreintjes. Ook zijn er hele mooi modelbanen. Zelf heb ik een mooie modelbaan, maar die is op dit moment door de verhuizing nog niet weer opnieuw opgebouwd. Wel heb ik een aantal dingen van mijn baan meegebracht. Ik wil jullie ook nog een stukje video laten zien, wat opgenomen is tijdens de stoomdagen.